

บทบรรณาธิการ

การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเองรวมทั้งการเข้ามามีบทบาทในการจัดการปัญหาสุขภาพของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน ดังกรณีในประเทศไทยสามารถผ่านสถานการณ์วิกฤติทางสาธารณสุขจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ที่ผ่านมา ซึ่งต้องยอมรับว่าพลังแห่งความร่วมมือของประชาชนและภาคีเครือข่ายเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยสามารถผ่านวิกฤตินั้นมาได้ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือกันในการป้องกันโรค การควบคุมโรครวมทั้งการรักษาดูแลผู้ป่วย ล้วนแต่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเสียทั้งหมด

การดูแลสุขภาพของบุคคลประกอบด้วยการดูแลตนเองและการดูแลกันเองในชุมชนซึ่งเรียกว่าสุขภาพภาคประชาชน กับอีกส่วนหนึ่งคือการดูแลด้วยการใช้บริการของสถานพยาบาล การดูแลสุขภาพด้วยสถานพยาบาลนั้นมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการดูแลด้วยระบบสุขภาพภาคประชาชน ดังนั้นการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งสองส่วนให้มีความสมดุลกัน การพัฒนาระบบสุขภาพภาคประชาชนนั้นต้องทำให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนให้สามารถจัดการเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนในชุมชนได้เอง การสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพแก่ประชาชนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติในการดูแลสุขภาพได้อย่างเหมาะสม ทั้งในการดูแลตนเองและดูแลประชาชนในชุมชน เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพภาคประชาชน บุคลากรทางด้านสาธารณสุขทุกระดับจะต้องถือเอาการสร้างความรู้ทางสุขภาพเป็นหนึ่งในหน้าที่อันสำคัญของตน อย่างไรก็ตามการที่จะสร้างความรู้ทางสุขภาพให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ความรู้ที่ให้อาจจะต้องเกี่ยวข้องกับปัญหาของประชาชนและขณะเดียวกันเองก็ต้องเป็นปัญหาที่ประชาชนเองก็ให้ความสนใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรทางสาธารณสุขจะต้องศึกษาให้เข้าใจเป็นอย่างดี ในตัวผู้ป่วย ประชาชนและชุมชนที่เราจะพัฒนา

การทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาทางสุขภาพเป็นงานที่ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะการมีส่วนร่วมนั้นประกอบไปด้วย การร่วมมือร่วมใจ การประสานงาน และ ความรับผิดชอบต่อกันและต่อหน้าที่ของแต่ละคน ทั้งนี้จะต้องเป็นไปด้วยความเต็มใจของประชาชน โดยประชาชนต้องไม่รู้สึกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมจะทำให้ตนเกิดความสูญเสียไปมากกว่าผลประโยชน์หรือคุณค่าที่จะได้รับ บุคลากรทางด้านสาธารณสุขผู้ต้องการจะพัฒนาระบบสุขภาพภาคประชาชนด้วยประชาชนจะต้องมีความเข้าใจในหลักการทำงานกับชุมชนและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การพัฒนาระบบสุขภาพภาคประชาชนของแต่ละพื้นที่เป็นสิ่งที่เป็นพลวัต ผู้ทำงานจะต้องมีการศึกษา ภายนอกพื้นที่ก็ยังมีกรร่วมแลกเปลี่ยนรู้จากภายนอกพื้นที่ให้มาก เพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนางานในพื้นที่ของตน

วารสารฉบับนี้มีรายงานวิจัย 4 เรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถของตนเองต่อการควบคุมระดับความรุนแรงของโรคหอบหืด โรงพยาบาลงาไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย การพัฒนารูปแบบการบริการงานผู้ป่วยนอกเพื่อลดระยะเวลารอคอย โรงพยาบาลสามเงา จังหวัดตาก การถอดบทเรียนบทบาทพยาบาลชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศูนย์แยกกักตัวในชุมชนอิสลาม กรณี การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ขอให้ท่านผู้อ่านทุกท่านมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรง

พิจารณา สาระเสวก